PHAROS WOORDEBOEKE DICTIONARIES

AKTIWITEITE VIR DIE KLASKAMER: Hoërskool

TREFWOORDE: Die vetgedrukte woord word die trefwoord genoem.

beklemtoon (be•klem•toon) [het beklemtoon] *hoofwerkwoord*
emphasise, stress ◆ *Herhaling in 'n gedig* ***beklemtoon*** *'n belangrike gedagte.* Repetition in a poem **emphasises** an important idea. SIN. uitlig, benadruk
■ **beklemtoning, klem** *s.nw.* stressing, emphasis

bekommerd (be•kom•merd) [bekommerde; bekommerder, die bekommerdste] ***byvoeglike naamwoord***
worried, concerned ◆ *Ek is baie* ***bekommerd*** *– dis laat en Gina is nog nie tuis nie.* I am very **worried** – it's late and Gina isn't home yet. SIN. besorg(d)
■ **bekommernis** *s.nw.* worry, concern
■ **bekommer** *ww.* worry

hitte (hit•te) *abstrakte* ***selfstandige naamwoord*** *(geen meervoud)*
heat ◆ *'n Leerder het by die sportdag flou geval as gevolg van die* ***hitte.*** A learner fainted at the sports day due to the **heat**.
SIN. warmte ANT. koue

<u>Aktiwiteit 1</u>

Blaai na bladsy 76 in die TWEETALIGE SKOOLWOORDEBOEK en gee een trefwoord vir elk van die volgende:

a) Proteas is 'n voorbeeld hiervan.
b) sensitief
c) Dit veroorsaak plooie tussen jou oë.

FLEKSIEVORME:

Meervoude en fleksievorme word tussen blokhakies aangedui: [ ]

In gevalle waar betekenisse verskillende fleksievorme het, word die fleksievorme by die betekenisse aangebied.

land[1] *naamwoord* ❶ [geen meervoud] land ♦ *Die aarde bestaan uit see en **land**.* The earth consists of sea and **land**. ❷ [lande] country ♦ *Suid-Afrika is 'n sonnige **land**.* South Africa is a sunny **country**. ❸ [lande] field, land (*Suid-Afrikaans*) ♦ *Die boer ploeg 'n **land**.* The farmer is ploughing a **field**.

land[2] [het geland] *werkwoord* land ♦ *Die vliegtuig het om 18:00 uit Johannesburg vertrek en sal so teen 20:00 in Kaapstad **land**.* The aeroplane left Johannesburg at 18:00 and will **land** in Cape Town at about 20:00.
► **landing** *nw.*

land•bou [geen meervoud] *naamwoord* agriculture ♦ *Hedendaagse boere het kennis van nuwe ontwikkelings in **landbou** nodig.* Modern farmers require knowledge of new developments in **agriculture**.

land•dros [landdroste] *naamwoord* magistrate ♦ *Die **landdros** sal in die hof oordeel of die beskuldigde die waarheid praat.* The **magistrate** will judge in court whether the accused is telling the truth.

Aktiwiteit 2: **Soek die volgende op in die Tweetalige Skoolwoordeboek:**

a) Die meervoudsvorme van: **a) prioriteit, b) prisma en c) skouspel**?

b) Wat is die trappe van vergelyking van **d) skuins**?

c) Wat is die verledetydsvorm van **e) herhaal**?

EKSTRA INLIGTING: Inligtingsboksies bied ekstra inligting aan:

aan•stel•ling [aanstellings, aanstellinge] *naamwoord* appointment ♦ *Ek het Derrick met sy **aanstelling** as voorsitter gelukgewens.* I congratulated Derrick on his **appointment** as chairman.

aan•tal [aantalle] *naamwoord* number ♦ *Daar was 'n groot **aantal** mense by die sokkerwedstryd.* There was a large **number** of people at the soccer match.

> 'n Mens gebruik die woord **aantal** by onbepaalde hoeveelhede en die woord **getal** by bepaalde hoeveelhede: *Daar is 'n **aantal** mense in die ongeluk dood, maar niemand weet hoeveel nie. Sewentien is 'n **getal** wat uit twee syfers bestaan.* Daar is egter gevalle waar jy sowel ***aantal*** as ***getal*** kan gebruik: *'n Groot **aantal/getal** mense het by die wedstryd opgedaag.*

Aktiwiteit 3

Soek die volgende antwoorde in die blou inligtingsboksies in jou woordeboek:

a) Wat is die enkelvoud van **a) graffiti**?
b) Wat is die verskil tussen **b) immigreer** en **emigreer?**
c) Waar of onwaar? In Suid-Afrika word jy as **minderjarig** beskou as jy jonger as 21 jaar is.

GESENTREERDE STIPPELS/LYN: Gesentreerde stippels verdeel die trefwoord in lettergrepe, en 'n lyn onder 'n klinker dui die primêre klem van die woord aan.

Aktiwiteit 4:

Verdeel die volgende woorde in lettergrepe en onderstreep die deel wat beklemtoon word:

a) laboratorium
b) koningin
c) liefdadigheidsorganisasie.

ETIKETTE: Etikette tussen ronde hakies ( ) bied ekstra gebruiksleiding. Dit baken bv. vakgebiede af. Voorbeelde van die verskillende soorte etikette kan op bladsy xii van die woordeboek gevind word bv. *sport, wiskunde, informeel, biologie* ens.

aan•te•ken [het aangeteken] *werkwoord* ❶ write down, make a note of ♦ ***Teken** die spreker se belangrikste punte **aan**.* **Write down** the speaker's most important points. ❷ score ♦ *Die span kon geen doele **aanteken** nie en het verloor.* The team couldn't **score** any goals and lost. ❸ (*rekenaar*) log on ♦ *Wanneer jy by 'n rekenaarnetwerk **aanteken**, moet jy 'n gebruikersnaam en wagwoord intik.* When ...

aan•de•le•beurs [aandelebeurse] *naamwoord* (*ekonomie*) stock exchange ♦ *'n **Aandele-beurs** is 'n plek waar aandele, effekte of ander* ...

Aktiwiteit 5:

Watter etikette pas by die volgende woorde?

a) gogga
b) kwartet
c) lewering
d) aanlyn

WOORDSOORTE: Die woordsoort van 'n trefwoord word in kursief gegee. Afkortings word ook aangedui.

aan·ge·sien *voegwoord* since, seeing that ♦ "***Aangesien*** *jy kombuis toe gaan, neem asseblief die koppies saam.*" "**Since** you're going to the kitchen, take the cups with you, please."

aan·ge·we·se [meer aangewese, mees aangewese] *byvoeglike naamwoord* ❶ proper ♦ "*Laat weet die skool as jy afwesig gaan wees – dis die **aangewese** ding om te doen.*" "Notify the school if you are going to be absent – that's the **proper** thing to do." ❷ best ♦ *Mario is die **aangewese** persoon vir die werk, want hy het dit al voorheen gedoen.* Mario is the **best** person for the job, because he's done it before.

aan·gryp [het aangegryp] *werkwoord* jump at ♦ *Jy moet die geleentheid om verder te studeer **aangryp**.* You must **jump at** the opportunity to study further.

► **aangrypend** *b.nw.*

Aktiwiteit 6:

Benoem die woordsoorte van die onderstreepte woorde in die paragraaf:

Saans het hy die som noukeurig uitgewerk. Sy punte was uitstekend. Maar in die nuwe skool moes hy homself bewys. Vanjaar gaan hy stof in almal se oë skop.

AFKORTINGS ENS: Daar word onderskei tussen:

- AFKORTINGS bv. asb.
- VERKORTINGS bv. foon i.p.v. telefoon
- SAMETREKKINGS bv. julle't

str. *afkorting* [straat] st., str. [street] ♦ *Die adres is Roeland**str.** 22, Kaapstad 8001.* The address is 22 Roeland **St.**, Cape Town 8001.

straal [strale] *naamwoord* ❶ ray ♦ *Die son se **strale** kan skadelik vir jou vel wees.* […]

hul·le't *sametrekking* (*informeel*) they've, they have ♦ *Zuki en Pam sê **hulle't** nog nooit van daardie musiekgroep gehoor nie.* Zuki and Pam say **they've** never heard of that band.

Hulle't is 'n sametrekking van die woorde **hulle het**.

Aktiwiteit 7:

Wat is die korrekte afkortings volgens die woordeboek vir die volgende woorde:

a) November
b) Europese Unie
c) Wat is die verskil tussen hys en hy's?

VOORBEELDSINNE: Voorbeeldsinne illustreer hoe 'n trefwoord gebruik word. Indien daar meer as een betekenis is, word dit onderskei met 'n ❶ ❷ of ❸.

aan•neem [het aangeneem] *werkwoord*
❶ **a** assume ♦ *"Brendan is nooit laat nie. Ek **neem aan** hy het van ons afspraak vergeet."* "Brendan's never late. I **assume** he forgot about our date." **b** suppose ♦ *"Ek **neem aan** julle het almal hard geleer vir die toets."* "I **suppose** you all studied hard for the test." ❷ adopt ♦ *Die paartjie **het** die twee seuns **aangeneem** toe hulle nog babas was.* The couple **adopted** the two boys when they were still babies. ❸ adopt, assume ♦ *Die verdagte **het** 'n vyandige houding **aangeneem** toe die polisie hom ondervra.* The suspect **adopted** a hostile attitude when the police interrogated him. ❹ take on ♦ *'n Vampier kan glo verskeie gedaantes, soos dié van 'n vlermuis of wolf, **aanneem**.* A vampire can supposedly **take on** many forms, like that of a bat or wolf. ❺ confirm ♦ *My suster is Sondag in die kerk as lidmaat **aangeneem**.* My sister was **confirmed** as a church member on Sunday.

Aktiwiteit 8:

Maak betekenisvolle sinne met die volgende woorde deur jou woordeboek te gebruik.

a) pous
b) faktuur
c) durf

FRASES:

Nuttige frases en samestellings word onderaan 'n bewerking aangebied.

Useful phrases and compounds are presented at the bottom of an entry.

mal [maller, malste] *byvoeglike naamwoord* mad [...]
iemand mal maak drive someone mad, drive someone crazy ♦ *Daardie geraas **maak my mal**!* That noise is **driving me mad**!
mal oor mad about, crazy about ♦ [...]

Sover moontlik is frases onder die naamwoord opgeneem.

As far as possible phrases are presented under the noun.

ken•nis *naamwoord* ❶ [geen meervoud] knowledge ♦ *Philip het 'n goeie **kennis** van* [...]
algemene kennis general knowledge ♦ *Dumisani verbeter sy **algemene kennis*** [...]
in kennis stel inform ♦ *"**Stel** asseblief* [...]

Aktiwiteit 9:

Soek een frase by elk van die volgende woorde:

a) herken
b) verband
c) kragte

AFLEIDINGS: Afleidings van trefwoorde verskaf inligting oor woordfamilies.

aan•gryp [het aangegryp] *werkwoord* jump at ♦ *Jy moet die geleentheid om verder te studeer **aangryp**.* You must **jump at** the opportunity to study further.
► **aangrypend** *b.nw.*

aan•haal [het aangehaal] *werkwoord* quote ♦ *Die skoolhoof **het** Shakespeare in sy toespraak **aangehaal**.* The principal **quoted** Shake-speare in his speech.
► **aanhaling** *nw.*

Aktiwiteit 10:

Vervang die onderstreepte woorde met die korrekte afleiding uit die woordeboek:

a) Ons ontvang ons rapporte <u>kwartaal.</u>
b) Die <u>musiek</u> (persoonsnaam) is <u>musiek</u>.
c) Nadat hy my <u>kalm</u> het, kon ek verder skryf.

KRUISVERWYSINGS:

Kruisverwysings dui aan waar jy inligting oor die trefwoord kan kry.

stre•pies•ko•de [strepieskodes] *naamwoord*
→STAAFKODE.

staaf•ko•de [staafkodes], **stre•pies•ko•de** [strepieskodes] *naamwoord* bar code ♦ *Elke item in 'n supermark behoort 'n **staafkode** te hê.* Every item in a supermarket should have a **bar code**.

Aktiwiteit 11:

Vervang die onderstreepte woorde met die kruisverwysings soos dit aangedui is in die Tweetalige Skoolwoordeboek:

a) My vader was vir ’n warrelwindtoer na Durban.
b) Hy het ’n nuwe kar gaan koop, maar die informasie in die advertensie was heeltemal foutief.

HOMONIEME

Woorde wat dieselfde gespel word, maar verskillende betekenisse het (homonieme) word met boskrifnommers gemerk.

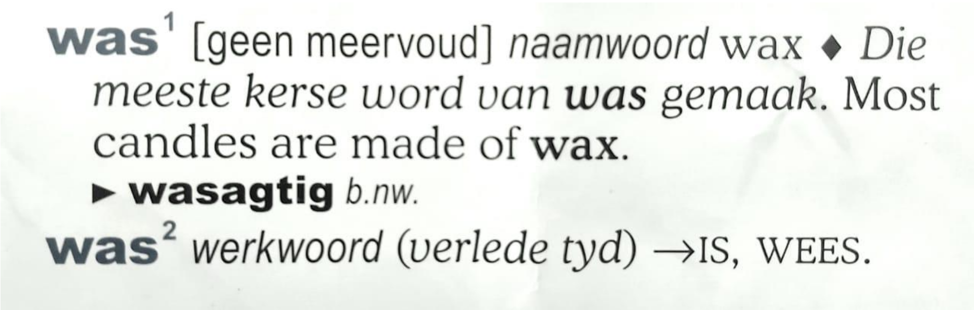

was[1] [geen meervoud] *naamwoord* wax ♦ *Die meeste kerse word van* ***was*** *gemaak.* Most candles are made of **wax**.
► **wasagtig** *b.nw.*
was[2] *werkwoord (verlede tyd)* →IS, WEES.

Aktiwiteit 12**:**

Slaan die verskillende betekenisse van die volgende homonieme in die Tweetalige skoolwoordeboek na en maak twee betekenisvolle sinne met elk om die verskil aan te dui.

a) nou
b) erf
c) top
d) toon

BLAAI OM VIR MEMORANDUM

MEMORANDUM: WOORDEBOEKAKTIWITEITE

Aktiwiteit 1:

a) fynbos
b) fyngevoelig
c) frons

Aktiwiteit 2:

a) prioriteite
b) prismas
c) skouspele
d) skuinser, skuinsste
e) het herhaal

Aktiwiteit 3:

a) graffito
b) Iemand **i**mmigreer (**i**nkom) om in dieselfde land as jy te woon, maar **e**migreer (**e**xit) om in iemand anders se land te gaan woon.
c) Onwaar: 18 jr.

Aktiwiteit 4:

a) la-bo-ra-to-ri-um
b) ko-nin-gin
c) lief-da-dig-heids-or-ga-ni-sa-sie

Aktiwiteit 5:

a) gogga: informeel
b) kwartet: musiek
c) lewering: elektrisiteit
d) aanlyn: rekenaar

Aktiwiteit 6:

a) saans: bywoord (van tyd)
b) noukeurig: bywoord (van wyse)
c) uitgewerk: werkwoord
d) sy: voornaamwoord
e) uitstekend: b.nw. (predikatief)
f) maar: voegwoord
g) nuwe: b.nw. (attributief)
h) bewys: werkwoord
i) in: voorsetsel
j) almal: voornaamwoord

Aktiwiteit 7:

a) November: Nov.

b) Europese Unie: EU
c) hys: Die hoofseun hys die skoolvlag.
   hy's: Hy is.

Aktiwiteite 8:

a) pous: Die pous is die hoof van die Rooms-Katolieke Kerk.
b) faktuur: Al ons aankope is op die faktuur gelys.
c) durf: Jy durf dit nie waag nie.

Aktiwiteit 9:

a) herken **aan**
b) **in** verband **met**
c) **al jou** kragte **inspan**

Aktiwiteit 10:

a) Ons ontvang ons rapporte kwartaal**liks**.
b) Die musi**kant** (persoonsnaam) is musi**kaal**.
c) Nadat hy my kalm**eer** het, kon ek verder skryf.

Aktiwiteit 11:

a) vader: pa; warrelwindtoer: blitstoer
b) kar: motor; informasie: inligting

Aktiwiteit 12: Leerders moet 2 sinne by elk maak om die volgende verskillende betekenisse te verduidelik:

a) nou: op hierdie oomblik / smal
b) erf: plot (s.nw.) / inherit (ww.)
c) top: bokant / hempie
d) toon: tone aan voet / stemtoon / wys